

Великий вплив на сучасний стан вітчизняної банківської системи також має як політична, так і економічна ситуація в Україні. Та саме проблеми банківського регулювання в Україні є серйозними і потребують негайного вирішення, постійного і глибокого доопрацювання на всіх рівнях влади в Україні, починаючи від законодавства і закінчуючи щоденною роботою державних та приватних структур, що беруть участь в сфері банківської діяльності. Щодо системи банківського нагляду, то доцільно було б створити відділ контактів з банками, до функцій якого входили б узагальнення та аналіз всієї одержаної про банк інформації, зокрема, і результати інспекційних перевірок, визначення загального фінансового стану банку, а за необхідності – заходи наглядового реагування та призначення кураторів у банківських установах, які мають тимчасові проблеми з ліквідністю. Розвиток та інтенсифікація контактів між працівниками органу нагляду та працівниками банку допомагатиме формуванню найбільш ефективного режиму нагляду та дієвих заходів, спрямованих на підтримку стабільності його роботи. Це, в свою чергу, вплине на вдосконалення системи горизонтальних зв'язків у підрозділах банківського нагляду та підвищить їхню ефективність в подальшому.

Література:

1. Банківський нагляд : [підручник] / О.І. Скаско, Т.С. Смовженко, М.П. Могильницька [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. К.: УБС НБУ, 2011. 432 с.
2. Гладинець Н.Ю. Фінансова стійкість банківської системи України та особливості її забезпечення в умовах кризових явищ. Економічний простір. 2015. № 94. С. 152–161.
3. Про Національний банк України : Закон України від 20 трав. 1999 р. № 679-XIV // Відом.Верхов. Ради України. – 1999. – № 29. – Ст. 238 (редакція від 1 січ. 2013 р.).
4. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відом. Верхов. Ради України. 2001. № 5–6. Ст. 30 (редакція від 1 січ. 2013 р.).

Ірина ТИМЧУК

*студентка факультету економіки та управління
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:

викладач кафедри банківської справи Сегеда Л.М.

ВПЛИВ СВІТОВИХ ВАЛЮТНИХ КРИЗ НА ЕКОНОМІЧНУ ДИНАМІКУ УКРАЇНИ

Світова валютна криза, що зародилась у США як криза ринку нерухомості і похідних фінансових інструментів, згідно з логікою глобалізації поширилася по всьому світу, вдаривши і по українському валютному ринку. Основними її причинами експерти називають надмірно експансивну грошову політику Федеральної резервної системи США, наявність величезного дисбалансу у світовій економіці, зокрема, великий профіцит у зовнішній торгівлі Китаю, значний торговельний дефіцит у США, недоліки системи управління ризиками в інвестиційних банках, недосконалість регулювання фінансових ринків на національному і міжнародному рівнях [2].

Україна, попавши під вплив світової кризи, також потерпіла від виникнення серйозних проблем у вітчизняному банківському секторі. З одного боку, українські банки, які надавали у передкризові роки великі об'єми кредитних ресурсів не завжди чітко та в необхідному об'ємі здійснювали контроль за фінансовим становищем позичальника, що в результаті призвело до величезної кількості неякісних

позичальників по всій країні. З іншого боку, за останні роки не надходило необхідного обсягу інвестицій, які б посприяли не лише розвитку вітчизняної банківської системи, а й інших пріоритетно важливих сфер для економіки України.

Щоб визначити причини такої ситуації, необхідно дослідити глибинний корінь подій і знайти правильні рецепти розв'язання існуючих проблем, а також створити механізми, що допомагатимуть згладити майбутні потрясіння в економіці.

Проблема нестабільності валютно-фінансової системи України має досить специфічні характеристики. З одного боку, кризові явища пов'язані з моделлю економічного розвитку держави та можливостями здійснення відчутних економічних реформ, з іншого – нестабільність у валютній сфері характеризується проблемами внутрішньої та зовнішньої боргової залежності країни. Основні тенденції розвитку останнього десятиліття, навіть із невдачами у перебігу економічних реформ, у цілому підтвердили вірно обраний теоретичний підхід до ринкових перетворень, адже східноєвропейські та прибалтійські країни, де були реалізовані найважливіші пункти стандартної програми міжнародних фінансових організацій, змогли порівняно швидко подолати трансформаційну кризу. Водночас менш сумлінні й послідовні у здійсненні запропонованої програми країни СНД, зокрема Росія та Україна, ще й досі продовжують боротися за оздоровлення економіки [3, с. 84].

Сучасний розвиток валютно-фінансової системи нашої країни характеризується дією, так званих, позаекономічних чинників, які відчутно впливають на її розвиток, а саме чинники психологічного ризику, епідемічного поширення кризових явищ та суто політичних зрушень, що впливають на поточний або майбутній стан економіки.

Криза, як специфічна фаза циклу, що характеризується порушеннями рівноваги, зміною звичного устрою або функціонування, є прогнозованою, адже циклічність як така відтворює закономірність розвитку будь-якого процесу. Відповідно, криза, викликана об'єктивними циклічними процесами в економіці, не передбачає раптових коливань подібної амплітуди, а, навпаки, характеризується тривалістю фаз зародження та розгортання, які формуються на попередніх етапах. Таким чином, проблеми розгортання кризових явищ в Україні мають досить специфічні характеристики. З одного боку, кризові явища пов'язані з моделлю економічного розвитку держави та можливостями здійснення відчутних економічних реформ. З іншого – кризові явища відрізняються певною специфічністю залежно від сфери їх прояву. Зокрема, валютна криза як складова кризи економічної на українському ґрунті характеризується економічно необґрунтованим знеціненням або подорожчанням національної валюти, різким коливанням валютних курсів, заміною грошової одиниці або її вартісної основи, значним обсягом спекулятивних операцій з валютою, швидких і значних за масштабами припливів і відпливів валютних резервів, різкою незбалансованістю міжнародних розрахунків, погіршенням міжнародної валютної ліквідності тощо.

Будь-яка економічна криза пов'язана з невідповідністю попиту і пропозиції на певний економічний елемент, і валютні кризи не є винятком. Різка зміна пропозиції або попиту на національну й іноземні валюти призводить до втрати рівноваги між валютами та подальшого пошуку балансу шляхом зміни валютних курсів. У результаті національна валюта або підвищується, або знижується в ціні. Валютна криза національної економіки частіше пов'язується саме з девальвацією курсу вітчизняної валюти, зниженням пропозиції іноземної валюти й вичерпанням золотовалютних резервів країни.

Валютні кризи безпосередньо впливають на всі стадії відтворення й на макроекономічні процеси. Зменшення вартості національної валюти призводить до

відносного збільшення вартості імпортного товару й зменшення вартості товару виробленого вітчизняними підприємствами. Тому теоретично на стадії виробництва це приводить до зростання експорту національної продукції. На стадії споживання дорожчий імпортний товар відповідно до ринкових законів повинен замінюватися вітчизняним. Через механізм попиту і пропозиції це повинно приводити до розширення імпортозаміщуючого виробництва. У сфері зовнішньої торгівлі одночасне зниження обсягів імпорту, зростання експорту й становлення імпортозаміщуючого виробництва приводить до позитивного сальдо торговельного балансу, це збільшує приплив іноземної валюти в національну економіку, в результаті чого зростають золотовалютні резерви, що створює базу для повернення зовнішніх кредитів.

З огляду на ризики скорочення експорто-орієнтованого виробництва внаслідок падіння світового попиту та ускладнення платежів за експортними операціями, Україні необхідно здійснити комплекс заходів, спрямованих на розширення внутрішнього попиту групи експортних товарів і, тим самим, посилення ролі внутрішнього виробництва. Для цього достатньо започаткувати нові інфраструктурні та житлові будівельні проекти, що б фінансувались з бюджету, а також не допустити обвалу цін на зерно нового врожаю через закупівлі Аграрним фондом, аби сільгоспвиробники отримали достатні ресурси для проведення всього комплексу посівних робіт. Це безпосередньо й опосередковано підтримує розвиток металургійної галузі, виробництва коксу, добувної промисловості, хімічної, нафтопереробки, харчової, а також торгівлі та транспорту. Стратегічним напрямом діяльності залишається стимулювання збільшення інвестицій у реальний сектор національної економіки. Для цього, необхідно розблокувати приватизаційні процеси, а також ухвалити низку законопроектів, розроблених урядом і спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості України. НБУ доцільно прийняти низку рішень, які встановлюють принципи рефінансування комерційних банків з проблемами короткострокової ліквідності під час проявів ознак фінансової кризи.

Для запобігання валютній кризі необхідно виробити комплекс заходів, які не дозволять валютним спекулянтам розхитувати курс. При цьому НБУ має й надалі проводити політику збільшення волатильності курсу задля зниження ризиків розбалансування платіжного балансу.

Лише спільна робота уряду та Національного банку, підтримана Верховною Радою, а також безпосередньо бізнесом, дозволить успішно побороти наслідки світової кризи та постати нашій державі у повноцінному образі країни ринкового типу, адже криза – це реальна можливість запровадження необхідних кардинальних реформ, які здатні забезпечити прискорений кількісний та якісний розвиток економіки нашої держави у майбутньому.

Література:

1. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України: Підручник. – К.: НІОС, 2002. - 608 с.
2. Krugman P. Currency crises. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://web.mit.edu/krugman/www/crises.html>.
3. Монтес М. Ф., Попов В. В. «Азиатский вирус» или «Голландская болезнь»? Теория и история валютных кризисов в России и других странах: Пер. с англ. – М.: Дело, 1999. — 136 с.
4. Юрчишин В. Валютна політика країн з перехідною економікою: Навч. посібник. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 28 с.